

USTAWA

z dnia.....

o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2013 r. poz. 856, z 2014 r. poz. 1794 oraz z 2015 r. poz. 266), wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 w pkt 25 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 26 i 27 w brzmieniu:

„26) „kojcu” – rozumie się przez to budowlę znajdującą się poza pomieszczeniem mieszkalnym, uniemożliwiającą wydostanie się zwierzęcia, co najmniej częściowo zadaszoną, z dostępem światła dziennego; sposób wykonania kojca nie może powodować urazów uszkodzeń ciała lub innych cierpień;

27) „budzie” – rozumie się przez to pomieszczenie dla psa, które chroni go przed zimnem, upałami lub opadami atmosferycznymi, o ścianach pełnych, stanowiących osłonę przed wiatrem.”;

2) w art. 9

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zabrania się trzymania zwierząt domowych na uwięzi, która jest przymocowana do budynku, budowli, obiektu budowlanego, drzewa, płotu, przedmiotu trwale związanego z gruntem lub gruntu, przez czas dłuższy niż jedna godzina w ciągu doby.”,

b) dodaje się ust. 3-7 w brzmieniu:

„3. Zwierzę domowe utrzymywane poza pomieszczeniem mieszkalnym może być utrzymywane wyłącznie w kojcu albo na terenie ogrodzonym w sposób uniemożliwiający wydostanie się zwierzęcia na zewnątrz ogrodzenia.

¹⁾Niniejsza ustawa zmienia ustawy: ustawę z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ustawę z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawę z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody i ustawę z dnia 29 czerwca 2007 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich.

4. Zwierzę domowe utrzymywane w kojcu albo na terenie ogrodzonym musi mieć zapewniony dostęp do pokarmu i wody pitnej oraz budy.

5. Powierzchnia kojca dla psa o wadze do 10 kg, utrzymwanego pojedynczo, wynosi co najmniej 18 m² i dodatkowo co najmniej 5 m² dla każdego następnego psa. Powierzchnia kojca dla psa o wadze 10 kg i większej, utrzymwanego pojedynczo, wynosi co najmniej 20 m² i dodatkowo co najmniej 10 m² dla każdego następnego psa.

6. Przepisów ust. 5 nie stosuje się do schronisk dla zwierząt.

7. Psu utrzymwanemu w kojcu należy zapewnić możliwość ruchu poza kojcem co najmniej raz dziennie.”;

3) w art. 12 po ust. 4b dodaje się ust. 4c w brzmieniu:

„4c. Zabrania się hodowli i chowu zwierząt w celu pozyskiwania futer.”;

4) w art. 17 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Zabrania się działalności menażerii objazdowych, a także organizowania i prowadzenia występów cyrkowych z udziałem zwierząt oraz podobnych widowisk lub pokazów, związanych z wykorzystywaniem zwierząt w celach rozrywkowych.”;

5) w art. 18 ust.1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zwierzęta wykorzystywane do celów widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych mogą być przetrzymywane, hodowane i prezentowane jedynie w stadninach lub w miejscach przeznaczonych dla zwierząt wykorzystywanych do celów specjalnych, pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej.”;

6) w art. 37:

a) ust.1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kto narusza nakazy albo zakazy określone w art. 10a ust. 1–3, art. 11 ust. 3, art. 12 ust. 1–4b, 5 i 6, art. 13 ust. 1, art. 14, art. 15 ust. 1–5, art. 16, art. 17 ust. 1–4, 6 i 7, art. 18, art. 22 ust. 1, art. 22a, art. 25 lub art. 27 podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny albo obu tym karom łącznie.”,

b) dodaje się ust. 5 i 6 w brzmieniu:

„5. W razie popełnienia wykroczenia, o którym mowa w ust. 1, można orzec wykonanie prac społecznie użytecznych w szczególności na rzecz organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.

6. W razie popełnienia wykroczenia, o którym mowa w ust. 1, można orzec nawiązkę w wysokości do 20 000 zł na cel związany z ochroną zwierząt.”;

7) po art. 37e dodaje się art. 37f–37h w brzmieniu:

„37f. 1. Kto narusza zakazy, nakazy lub warunki utrzymywania zwierzęcia określone w art. 9, podlega karze nagany albo ograniczenia wolności.

2. W razie popełnienia wykroczenia, o którym mowa w ust. 1, można orzec wykonanie prac społecznie użytecznych w szczególności na rzecz organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.

3. W razie ukarania za wykroczenie, o którym mowa w ust. 1, można orzec przepadek zwierzęcia.

4. W razie popełnienia wykroczenia, o którym mowa w ust. 1, można orzec nawiązkę w wysokości do 5000 zł na cel związany z ochroną zwierząt.

37g. 1. Kto narusza zakazy określone w art. 12 ust. 4c podlega karze ograniczenia wolności.

2. W razie popełnienia przestępstwa, o którym mowa w ust. 1, sąd może orzec wykonanie prac społecznie użytecznych w szczególności na rzecz organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, w wymiarze do 6 miesięcy.

3. W razie ukarania za przestępstwo, o którym mowa w ust. 1, sąd może orzec przepadek narzędzi, klitek lub przedmiotów służących do popełnienia przestępstwa oraz przedmiotów z niego pochodzących, jak również można orzec przepadek zwierzęcia.

4. W razie popełnienia przestępstwa, o którym mowa w ust. 1, sąd może orzec nawiązkę w wysokości do 200 000 zł na cel związany z ochroną zwierząt.”;

37h. 1. Kto narusza zakazy określone w art. 17 ust. 5 podlega karze ograniczenia wolności.

2. W razie popełnienia przestępstwa, o którym mowa w ust. 1, sąd może orzec wykonanie prac społecznie użytecznych w szczególności na rzecz organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, w wymiarze do 3 miesięcy.

3. W razie ukarania za przestępstwo, o którym mowa w ust. 1, sąd może orzec przepadek narzędzi, klutek lub przedmiotów służących do popełnienia przestępstwa oraz przedmiotów z niego pochodzących, jak również można orzec przepadek zwierzęcia.

4. W razie popełnienia przestępstwa, o którym mowa w ust. 1, sąd może orzec nawiązkę w wysokości do 100 000 zł na cel związany z ochroną zwierząt.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2014 r. poz. 1619, z późn. zm.²⁾) w art. 8a w § 1 uchyla się pkt 15.

Art. 3. W ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2015 r. poz. 704, z późn. zm.³⁾) w załączniku uchyla się lp. 8.

Art. 4. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Działami specjalnymi produkcji rolnej są: uprawy w szklarniach i ogrzewanych tunelach foliowych, uprawy grzybów i ich grzybni, uprawy roślin "in vitro", fermowa hodowla i chów drobiu rzeźnego i nieśnego, wylęgarnie drobiu, hodowla i chów zwierząt laboratoryjnych, hodowla dżdżownic, hodowla entomofagów, hodowla jedwabników, prowadzenie pasiek oraz hodowla i chów innych zwierząt poza gospodarstwem rolnym.”;

2) w załączniku nr 2 uchyla się lp. 8.

Art. 5. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 851, z późn. zm.⁵⁾) wprowadza się następujące zmiany:

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 87, 211, 218, 396, 539, 774, 978, 1269, 1311, 1322, 1419 i 1649.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1066, 1217, 1268, 1506 i 1649 oraz z 2016 r. poz. 50.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 362, 596, 769, 1278, 1342, 1448, 1529 i 1540, z 2013 r. poz. 888, 1027, 1036, 1287, 1304, 1387 i 1717, z 2014 r. poz. 223, 312, 567, 598, 773, 915, 1052, 1215, 1328, 1563, 1644, 1662 i 1863 oraz z 2015 r. poz. 73, 211, 251, 478, 693, 699, 860, 933, 978, 1197, 1217, 1259, 1296, 1321, 1322, 1333, 1569, 1595, 1607, 1688, 1767, 1784, 1844, 1893, 1925, 1932 i 1992

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 915, 1138, 1146, 1215, 1328, 1457, 1563i 1662 oraz z 2015 r. poz. 73, 211, 933, 978, 1166, 1197, 1259, 1296, 1348, 1595, 1688, 1767, 1844 i 1932.

1) w art. 2 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Działami specjalnymi produkcji rolnej są: uprawy w szklarniach i ogrzewanych tunelach foliowych, uprawy grzybów i ich grzybni, uprawy roślin "in vitro", fermowa hodowla i chów drobiu rzeźnego i nieśnego, wylęgarnie drobiu, hodowla i chów zwierząt laboratoryjnych, hodowla dżdżownic, hodowla entomofagów, hodowla jedwabników, prowadzenie pasiek oraz hodowla i chów innych zwierząt poza gospodarstwem rolnym.”;

2) w załączniku nr 2 uchyla się lp. 7.

Art. 6. W ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054, z późn. zm.⁶⁾) w art. 2 pkt 15 otrzymuje brzmienie:

„15) działalności rolniczej - rozumie się przez to produkcję roślinną i zwierzęcą, w tym również produkcję materiału siewnego, szkółkarskiego, hodowlanego oraz reprodukcyjnego, produkcję warzywniczą, gruntową, szklarniową i pod folią, produkcję roślin ozdobnych, grzybów uprawnych i sadowniczą, chów, hodowlę i produkcję materiału zarodowego zwierząt, ptactwa i owadów użytkowych, produkcję zwierzęcą typu przemysłowego lub fermowego oraz chów i hodowlę ryb i innych organizmów żyjących w wodzie, a także uprawy w szklarniach i ogrzewanych tunelach foliowych, uprawy grzybów i ich grzybni, uprawy roślin "in vitro", fermową hodowlę i chów drobiu rzeźnego i nieśnego, wylęgarnie drobiu, hodowlę i chów zwierząt laboratoryjnych, chów i hodowlę dżdżownic, entomofagów i jedwabników, prowadzenie pasiek oraz chów i hodowlę innych zwierząt poza gospodarstwem rolnym oraz sprzedaż produktów gospodarki leśnej i łowieckiej, z wyjątkiem drewna okrągłego z drzew tropikalnych (PKWiU 02.20.13.0) oraz bambusa (PKWiU ex 01.29.30.0), a także świadczenie usług rolniczych;”.

Art. 7. W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 w pkt 11 uchyla się lit. a;

2) w art. 73 ust. 2 otrzymuje brzmienie;

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 1342, 1448, 1529 i 1530, z 2013 r. poz. 35, 1027 i 1608, z 2014 r. poz. 312, 1171 i 1662 oraz z 2015 r. poz. 211, 605, 978, 1223 i 1649.

„2. Zakazy, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, nie dotyczą ogrodów zoologicznych, i placówek naukowych prowadzących badania nad zwierzętami, a zakazy, o których mowa w ust. 1 pkt 1, nie dotyczą ośrodków rehabilitacji zwierząt.”.

Art. 8. W ustawie z dnia 29 czerwca 2007 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 133, poz. 921, z 2008 r. Nr 171, poz. 1056, z 2009 r. Nr 223, poz. 1775 oraz z 2010 r. Nr 127, poz. 857) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2

- a) w pkt 1 w lit. h przecinek zastępuje się średnikiem oraz uchyla się lit. i,
- b) uchyla się pkt 3,
- c) uchyla się pkt 16;

2) w art. 10 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do koniowatych, stad rodzicielskich i towarowych drobiu.”;

3) w art. 13:

- a) w ust. 1 uchyla się pkt 3,
- b) ust. 5 i 6 otrzymują brzmienie;

„5. Zwierzę, w tym matkę pszczelą oraz ród drobiu wpisuje się tylko do jednej księgi prowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

6. Dla rodów drobiu w poszczególnych jego gatunkach oraz linii hodowlanych pszczół prowadzi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tylko jedną księgę.”;

4) w art. 16:

- a) w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Do części głównej księgi prowadzonej dla drobiu i pszczół mogą być wpisywane rody drobiu lub matki pszczele, które:”;

- b) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Do części wstępnej księgi, o której mowa w ust. 1, mogą być wpisywane rody drobiu lub matki pszczele, które:”;

5) w art. 18:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Księgi drobiu i pszczół są prowadzone przez związek hodowców lub inny podmiot po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw rolnictwa na ich prowadzenie.”;

b) w ust. 3 uchyla się pkt 11;

6) w art. 16:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Rejestr jest prowadzony dla zwierząt gospodarskich, rodów lub linii hodowlanych pochodzących z krzyżowania.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Do rejestru mogą być wpisywane zwierzęta gospodarskie, rody lub linie hodowlane, które pochodzą od rodziców spełniających wymagania określone w programie krzyżowania zwierząt gospodarskich i zostały zidentyfikowane po urodzeniu w sposób określony dla danego rejestru.”;

7) w art. 22 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Minister właściwy do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, dodatkowe wymagania, jakie powinny spełniać związki hodowców lub inne podmioty ubiegające się o prowadzenie rejestrów, o których mowa w ust. 1, w tym warunki i sposób prowadzenia rejestru oraz wiedzę fachową niezbędną do prowadzenia tego rejestru, a w przypadku bydła, koni, owiec, kóz i pszczół minimalną liczebność pogłowia zwierząt niezbędną do prowadzenia rejestru, mając na względzie zapewnienie prawidłowości prowadzonej hodowli i uzyskiwanie zwierząt o wysokiej wartości użytkowej lub hodowlanej.”.

Art. 9. Podmioty prowadzące do dnia 31 grudnia 2017 r. działalność polegającą na hodowli i chowie zwierząt w celu pozyskania futer mogą prowadzić tę działalność na podstawie przepisów dotychczasowych, nie dłużej jednak niż do 31 grudnia 2018 r.

Art. 10. 1. Wojewodowie zapewniają podmiotom wykorzystującym zwierzęta do występów cyrkowych oraz podobnych widowisk lub pokazów związanych z wykorzystywaniem zwierząt w celach rozrywkowych możliwość przekazania tych zwierząt do miejsc, zapewniających im bezpieczne utrzymanie.

2. Wojewodą właściwym dla wykonania zadania, o którym mowa w ust. 1, jest wojewoda w województwie, w którym dokonano rejestracji cyrku.

Art. 11. 1. Gminy zapewniają możliwość przekazania zwierzęcia domowego do schroniska dla zwierząt, któremu właściciel, po wejściu w życie niniejszej ustawy, nie zapewnia warunków utrzymywania poza pomieszczeniami mieszkalnymi od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Wojewoda przekazuje jednorazową gminie dotację celową na zadanie określone w ust. 1. Wniosek w sprawie udzielenia dotacji wójt (burmistrz, prezydent miasta) składa do wojewody nie później niż do 30 czerwca 2018 r.

Art. 12. Rada Ministrów przyjmuje w drodze uchwały program:

- 1) zmiany zakresu działalności przez podmioty objęte zakazem hodowli i chowu zwierząt w celu pozyskania futer wprowadzonego niniejszą ustawą;
- 2) nabycia nowych kwalifikacji i kompetencji zawodowych dla osób zatrudnionych w podmiotach prowadzących hodowlę i chów zwierząt w celu pozyskania futer oraz osób zatrudnionych przy występach cyrkowych z udziałem zwierząt oraz podobnych widowiskach lub pokazach z wykorzystaniem zwierząt w celach rozrywkowych.

Art. 13. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cele wydania ustawy

Potrzeba uchwalenia przedstawionego projektu ustawy wynika z konieczności podwyższenia poziomu ochrony zwierząt i polepszenia ich dobrostanu.

Celem projektowanej regulacji jest poprawa dobrostanu części gatunków zwierząt poprzez wprowadzenie następujących zakazów:

- 1) trzymania zwierząt domowych na uwięzi,
- 2) wykorzystywania zwierząt w cyrkach,
- 3) chowu zwierząt w celu pozyskania futer.

2. Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana oraz różnice pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Kwestie objęte proponowanym projektem uregulowane są przede wszystkim w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt. Dlatego też zasadnicze zmiany merytoryczne wprowadzone są do tej ustawy, a pozostałe zmiany wprowadzane w innych ustawach (art. 2-8) są konsekwencjami legislacyjnymi nowelizacji ustawy o ochronie zwierząt.

Pierwszą zmianą proponowaną w projekcie jest wprowadzenie faktycznego zakazu utrzymywania zwierząt domowych na uwięzi w sposób stały. Obecnie kwestie trzymania psów na uwięzi reguluje art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt dający możliwość utrzymywania zwierzęcia w sposób stały na uwięzi do 12 godzin dziennie oraz określono w nim także długość uwięzi na minimum 3 metry. Naruszenie tych warunków stanowi wykroczenie, za które grozi kara aresztu lub grzywny. W razie ukarania za wykroczenie sąd może orzec przepadek narzędzi lub przedmiotów służących do popełnienia wykroczenia oraz przedmiotów z niego pochodzących, przepadek zwierzęcia, nawiązkę w wysokości do 1000 zł na cel związany z ochroną zwierząt.

Powody, dla których należy zmienić obecny stan prawny dotyczący trzymania zwierząt domowych na uwięzi obejmują trzy zagadnienia:

- 1) dobrostan zwierząt (ograniczanie powierzchni życiowej, agresja, zmiany zdrowotne),

- 2) utrudniona kontrola przestrzegania regulacji w jej obecnej formie,
- 3) sprzeciw społeczny w związku z nieodpowiednim traktowaniem zwierząt (protesty społeczne).

Problem dotyczy przede wszystkim psów trzymany na łańcuchach, w dużej mierze na terenach wiejskich. Długotrwałe trzymanie psa na uwięzi prowadzi do zmian zdrowotnych, w tym psychologicznych. Pies od młodości trzymany na uwięzi ma większe skłonności do agresji, nie ufa ludziom, także właścicielowi. W okresie zimowym łańcuch przymarza do sierści, powodując jej wrywanie, w okresie letnim obroża prowadzi do odparzeń. Długotrwałe trzymanie psa na uwięzi prowadzi do odkształcenia kręgów szyjnych, a przez to do zmian neurologicznych i dysplastycznych. Ograniczona możliwość poruszania się prowadzi do uszkodzeń narządów ruchu czy wrastania pazurów.

Regulacja wprowadza alternatywną metodę ograniczenia możliwości poruszania się zwierzęcia po terenie prywatnym - budowę kojców z zapewnionym zadaszaniem, odpowiednią powierzchnią albo utrzymywanie zwierzęcia na terenie ogrodzonym. W każdym przypadku utrzymywania zwierzęcia poza pomieszczeniem mieszkalnym musi mieć ono zapewniony dostęp do wody, pożywienia oraz budy.

Proponowana regulacja nie dotyczy wyprowadzania psów na smyczy. Wprowadzone będzie rozwiązanie zezwalające na trzymanie zwierzęcia na uwięzi nie dłużej niż przez godzinę w ciągu doby dotyczy przede wszystkim miejsc poza nieruchomością właściciela zwierzęta, np. spacer.

Kontrola przestrzegania obecnie obowiązującego przepisu napotyka wiele trudności - szczególnie weryfikacji długości uwięzi i faktycznego czasu, w którym zwierzę przetrzymywane jest na uwięzi w sposób trwały.

Praktyka długotrwałego wiązania zwierząt na uwięzi, szczególnie psów na łańcuchach, powoduje coraz więcej protestów społecznych. Użytkownicy portalu psy.pl prowadzą ogólnopolską akcję "Zerwijmy łańcuchy!". Jej celem jest działaniem na rzecz humanitarnego traktowania psów, do dnia 20 stycznia 2016 roku poparło ją 253 434 osób. W 2011 roku przesłany został do Sejmu RP obywatelski projekt zmiany ustawy o ochronie zwierząt przygotowany przez Koalicję dla Zwierząt. Jednym z celów projektu był zakaz trzymania psów na uwięzi. Projekt podpisany został przez 220 tys. osób.

Zakaz trzymania psów na łańcuchach wszedł w życie w tym roku na Węgrzech. Proponowana regulacja poprawi dobrostan zwierząt domowych oraz urealni możliwość kontroli wykonalności przepisu.

Kolejnym celem projektu ustawy jest wprowadzenie zakazu wykorzystywania zwierząt w cyrkach (nowe brzmienie art. 17 ust. 5 w ustawie o ochronie zwierząt).

Kontrowersje związane z występami z udziałem zwierząt w cyrkach dotyczą dobrostanu zwierząt (tresura, ograniczona powierzchnia, transport, wypadki) oraz kształtowania niepożądanych postaw społecznych.

Szacuje się, że w Polsce działa kilkanaście cyrków, które wykorzystują w swoich przedstawieniach zwierzęta. Ogólną liczbę zwierząt w cyrkach szacuje się na około 250-300 osobników, a w tym: słonie, lwy, tygrysy, wielbłądy, foki, lamy, zebry, krokodyle, fretki, konie, kozy, węże, warany, legwany, psy i byki.

Występy zwierząt w cyrkach w negatywny sposób wpływają na ich dobrostan ze względu na warunki przetrzymywania i transportu oraz tresurę.

Działalność cyrków to działalność objazdowa. Naraża to zwierzęta na urazy podczas częstego transportu. Zwierzęta przetrzymywane są w pomieszczeniach/klatkach, które nie są przystosowane do ich wymagań życiowych. Szczególnie w przypadku zwierząt dzikich nie ma możliwości zapewnienia odpowiednich warunków pod względem powierzchni, kontaktu ze stadem (lub izolacji), pożywienia, bodźców rozwojowych. Dla przykładu, obecnie warunki trzymania w niewoli zwierząt dzikich i nieudomowionych reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie warunków hodowli i utrzymywania poszczególnych grup gatunków zwierząt w ogrodzie zoologicznym (Dz. U. 2005 nr 5 poz. 32), które określa minimalne warunki przestrzenne dla hodowli i utrzymania dzikich zwierząt. Zgodnie z rozporządzeniem wielkość wybiegu dla niedźwiedzia brunatnego określona jest na 100 m² dla pary, a pomieszczenia zamknięte na 5 m². Takich warunków cyrki nie zapewniają. Przyczynia się to do występowania u zwierząt chorób psychicznych, zachowań stereotypowych (np. zataczanie się lub kręcenie się w klatce), do zaburzeń w motoryce, stanów zapalnych stawów i przewlekłych urazów.

W trakcie występów zwierzęta wykonują „sztuczki” niezgodne z ich naturalnym zachowaniem. Przygotowanie zwierząt do występów obejmuje tresurę, stosowane bywają metody brutalne, w tym głodzenie. Do tresury wykorzystywane bywają haki, elektryczne pałki, łańcuchy i pejczy. Dla części zwierząt ten etap kończy się kalectwem lub śmiercią.

Występy cyrkowe z udziałem zwierząt nie pełnią funkcji edukacyjnej. Pokazują przedmiotowe traktowanie zwierząt, mogą budzić przekonanie, że cyrk jest naturalnym środowiskiem życia zwierząt. W 2003 roku Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu

określiło nakłanianie dzieci do uczestnictwa w występach cyrków ze zwierzętami jako działalność niepożądaną. MENiS określiło je jako niezgodne z Konwencją Praw Dziecka, wskazując jednocześnie, że nauka powinna być ukierunkowana na rozwijanie w dziecku poszanowania środowiska naturalnego. 27 marca 2015 roku Komitet Psychologii Polskiej Akademii Nauk przyjął uchwałę w sprawie poparcia działań podejmowanych w celu ograniczenia wykorzystywania zwierząt w działalności rozrywkowej prowadzonej w cyrkach. W uzasadnieniu uchwały podkreślono, że wykorzystywanie zwierząt w cyrkach to nie tylko zagrożenie dla ich dobrostanu, ale także kształtowanie niewłaściwych postaw wobec zwierząt. Podkreślono także, że sposób traktowania zwierząt w cyrkach znacząco odbiega od współczesnych standardów moralnych i nie uzasadnia stawianego im celu (tzn. rozrywki publiczności i zysków cyrków).

W Polsce rośnie liczba gmin, gdzie na wniosek mieszkańców, władze samorządowe podejmują decyzje o zakazie występów cyrkowych z udziałem zwierząt. 8 czerwca obchodzony jest Dzień Cyrku Bez Zwierząt.

Całkowity zakaz wykorzystywania zwierząt w cyrkach obowiązuje w: Grecji, Boliwii, Chinach, Bośni i Hercegowinie, Brazylii i na Cyprze. Zakaz wykorzystywania zwierząt dzikich wprowadziły: Finlandia, Austria, Szwecja, Chorwacja, Izrael, Peru, Singapur, Holandia, Węgry, Kostaryka, Belgia, Słowenia, Kolumbia, Paragwaj, Wielka Brytania. W Czechach, Danii, Estonii, Finlandii, Australii, USA, Szwajcarii, Kanadzie, Nowej Zelandii, Hiszpanii, Portugalii, Szwecji, Ekwadorze i na Węgrzech wprowadzono częściowe ograniczenia. W Hiszpanii, Irlandii, Kanadzie, Argentynie i Stanach Zjednoczonych poszczególne miasta podejmują decyzje o zakazie organizowania występów cyrkowych z udziałem zwierząt. W Polsce decyzje o zakazie prowadzenia występów cyrkowych z udziałem zwierząt podejmują poszczególne samorządy gminne, m.in. Słupsk, Kołobrzeg, Śrem, Wrocław, Warszawa, Łódź, Poznań, Bielsko-Biała i Kędzierzyn-Koźle. W czerwcu 2015 roku Europejska Federacja Lekarzy Weterynarii (FVE) zaapelowała do państw europejskich o wprowadzenie zakazu wykorzystywania dzikich zwierząt przez wędrownie cyrki. Federacja reprezentuje 46 organizacji w 38 krajach, w tym polską Krajową Izbę Lekarsko-Weterynaryjną.

Aby uniemożliwić obchodzenie wyżej omówionego zakazu w nowej treści art. 17 ust. 5 wprowadzono także zakaz organizowania i prowadzenia, podobnych do występów cyrkowych, widowisk z udziałem zwierząt wykorzystywanych w celach rozrywkowych.

W projekcie ustawy proponuje się także wprowadzenie zakazu hodowli i chowu zwierząt w celu pozyskiwania futer. Hodowla zwierząt w tym celu przysparza zwierzętom zbędne cierpienie, a ponadto niektóre fermy mają negatywny wpływ na środowisko.

Uwarunkowania związane z hodowlą i chowem zwierząt na futro dotyczą przede wszystkim czterech obszarów:

- 1) dobrostanu zwierząt (ograniczanie powierzchni życiowej, chów klatkowy),
- 2) wpływu na środowisko (szkodliwość odchodów zwierząt, odór, zagrożenie dla bioróżnorodności),
- 3) sprzeciwu społecznego (protesty lokalnych społeczności w miejscach, gdzie istnieją lub mają powstać fermy, rosnący sprzeciw wobec zabijania zwierząt na futra),
- 4) aspektu ekonomicznego hodowli zwierząt na futra (fermy jako źródło utrzymania, handel zagraniczny, wpływy do budżetu państwa).

W Polsce na futro hoduje się głównie norki, lisy oraz jenoty. Są to drapieżniki, które w naturze występują na dużych terenach pojedynczo lub w małych stadach. Na fermach hodowlanych trzymane są w ciasnych klatkach. Na jednej fermie może być hodowanych od kilkuset osobników do prawie 200 tys.

Obecnie warunki hodowli zwierząt futerkowych reguluje Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U Nr 116, poz. 778). Przewiduje ono minimalną powierzchnię klatki dla jednego lisa/jenota w wymiarze 0,6 m², dwóch lisów/jenotów 1 m², w przypadku więcej niż 2 osobników po 0,4m² na każde kolejne zwierzę. Zwierzęta pozbawione są bodźców, stłoczenie na małej powierzchni powoduje agresję, pogryzienia, akty kanibalizmu, a także stereotypię i apatię. Dominuje chów klatkowy, bez stałego podłoża, na konstrukcji z metalowych krat. Uniemożliwia to prawidłowy rozwój kończyn u tych zwierząt, prowadzi do zwyrodnień, a w skrajnych przypadkach śmierci młodych zwierząt uwięzionych w kratkach. W naturze lisy i jenoty są zwierzętami terytorialnymi. Jenoty pokonują do 40 km w poszukiwaniu odpowiedniego dla siebie obszaru, pary lisów zajmują obszar do 100 ha.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. przewiduje obecnie minimalną powierzchnię klatki dla jednej lub dwóch nerek w wymiarze 0,18m², a w przypadku więcej niż dwóch nerek po 0,065 m² na każde kolejne zwierzę (od dnia 1 lipca 2018 r. ma to być 0,225 m² dla jednej lub dwóch nerek, a w przypadku więcej niż

dwóch osobników po 0,085 m² na każde kolejne zwierzę). Nie ma obowiązku zapewnienia kąpieli wodnych. W naturze norka amerykańska prowadzi poza okresem godowym samotniczy tryb życia, samice żyją na powierzchni o średnicy do 6 km, a samce na powierzchni do 800 ha; niezbędny jest dla niej kontakt ze środowiskiem wodnym i możliwość kąpieli i nurkowania. Przetrzymanywanie norek w zatłoczonych klatkach, w bliskiej odległości od siebie, brak możliwości ukrycia się w klatce, brak możliwości poznawania terenu i kąpieli, brak bodźców powodują u norek wzrost stresu. Powoduje to samookaleczenia (np. odgryzanie własnego ogona), agresję między osobnikami i pogryzienia, zachowania stereotypowe.

Zwierzęta futerkowe mogą być uśmiercane między innymi poprzez urządzenia działające mechanicznie powodujące penetrację mózgu, porażenie prądem, a także przy użyciu dwutlenku i tlenku węgla.

Europejska Agencja Środowiska (EEA Technical Report 11/2007) wskazuje norki, jenoty i nutrie jako gatunki obce najbardziej zagrażających utrzymaniu bioróżnorodności. Ucieczki norek z ferm stanowią więc zagrożenie dla środowiska, lokalnych ekosystemów i obszarów objętych ochroną przyrody. Norki są skutecznymi drapieżnikami o dużym potencjale migracyjnym, przez co mogą negatywnie oddziaływać na populacje ptaków wodno-błotnych i kilku gatunków ssaków.

Raport Najwyższej Izby Kontroli dotyczący nadzoru nad funkcjonowaniem ferm zwierząt (KRR-4101-01-00/2014; Nr ewid. 181/2014/P/14/050/KRR) wskazuje, że:

- 1) nie doprowadzono do skutecznego rozwiązania problemu przeciwdziałania uciążliwości zapachowej,
- 2) fermy zwierzęce oddziałują na otoczenie i okolicznych mieszkańców poprzez odory (zawierające związki szczególnie cuchnące i szkodliwe dla zdrowia, w szczególności w gnojowicy), zanieczyszczenie wód (w tym w wyniku przenawożenia gleb, prowadzących do zagrożeń chemicznych i mikrobiologicznych), poprzez produkty pochodzenia zwierzęcego, wpływające na jakość zdrowotną żywności,
- 3) zanieczyszczenie wód (gruntowych, powierzchniowych i Bałtyku) poprzez przenawożenie gleb i odpływ składników nawozów organicznych (głównie biogenów – azotu i fosforu) z pól do wód, prowadzi to do przeżyźnienia wód śródlądowych i morskich, co powoduje m.in. zakwity glonów, zmniejszanie populacji cennych gatunków ryb, modyfikację ekosystemów, utratę dennej fauny, zmniejszenie zawartości tlenu w wodzie,

- 4) emisja tlenków azotu, tlenków siarki i gazów cieplarnianych wpływa na tworzenie kwaśnych deszczy i zwiększa efekt cieplarniany,
- 5) lokalizacja ferm prowadzi do utraty miejsc rekreacji, wysokich kosztów oczyszczania wody pitnej, degradacji gruntów rolnych przez niezgodne z prawem składowanie i stosowanie gnojowicy,
- 6) organy administracji rządowej nie zapewniają właściwego nadzoru nad funkcjonowaniem ferm - spośród 20 kontrolowanych ferm zwierząt futerkowych, w 15 stwierdzono m.in. naruszenie przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (przedstawianie się obornika zwierząt futerkowych do gruntu) oraz przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. Nie przestrzegano także przepisów weterynaryjnych w zakresie zabezpieczenia przeciwpizootycznego obiektów, prowadzenia rejestracji i identyfikacji zwierząt oraz postępowania z ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego, a także warunków utrzymania zwierząt. Podczas kontroli stwierdzono nieprawidłowości we wszystkich kontrolowanych fermach zlokalizowanych na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Raport NIK dotyczący sprawowania nadzoru przez inspekcje państwowe nad funkcjonowaniem ferm zwierząt futerkowych w województwie wielkopolskim (Nr ewid. 142/2011/P11003/LPO) wskazał, że

- 1) w 87% tych ferm nie przestrzegano wymagań ochrony środowiska,
- 2) w 48% działalność hodowlana prowadzona była w obiektach nielegalnie wybudowanych lub użytkowanych,
- 3) w 35% niezgodnie z przepisami weterynaryjnymi,
- 4) organy administracji rządowej nie zapewniają nadzoru nad funkcjonowaniem ferm zwierząt,
- 5) lokalizacja ferm zwierząt prowadzi do skażenia środowiska i spadku atrakcyjności terenów wokół fermy.

W wyniku kontroli Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze w 2013 roku na fermie nerek w Radachowie wskazano, że odprowadzanie szkodliwych substancji do gleby i zanieczyszczenie wód gruntowych doprowadziły do znacznej degradacji środowiska w sąsiedztwie fermy. Wyniki badań wody pobranej z rowu w trakcie odprowadzania do niego wód opadowych zmieszanych z odchodami nerek wskazały na wzrost stężenia fosforu ogólnego, azotu amonowego, zawiesiny ogólnej.

Wyprodukowanie 1 kg futra z nerek wiąże się z emisją około 110 kg dwutlenku węgla. Aby zapobiec rozkładowi się skóry nerek przy produkcji używa się silnych środków chemicznych, takich jak metale ciężkie, rozpuszczalniki, pestycydy, azotany, formaldehyd, chrom, stabilizatory kolagenu (w tym między innymi arsenik) i inne. Są to niebezpieczne i rakotwórcze substancje chemiczne, przyczyniające się do zaburzenia gospodarki hormonalnej i powodujące alergie. Negatywny wpływ, jaki wywiera na zmiany klimatu 1 kg wyprodukowanego futra jest pięć razy większy od tej samej ilości wełny.

Zakaz hodowli zwierząt na futra zyskuje coraz większe poparcie społeczne. Badania prowadzone przez CBOS wskazują na spadek społecznego przyzwolenia na zabijanie zwierząt dla pozyskania ich mięsa lub skór albo dla innych potrzeb gospodarczych - z 91% w 1996 roku do 67% w 2006 roku (Stosunek do zwierząt. Komunikat z badań, CBOS, Warszawa, 2006). Wyniki badania opinii publicznej przeprowadzonego przez Instytut Badań Opinii Publicznej Homo Homini (na zlecenie Stowarzyszenia Otwarte Klatki) w lutym 2014 r. pokazują, że 55% ankietowanych popiera wprowadzenie w Polsce zakazu hodowania zwierząt futerkowych. Z kolei wyniki sondażu przeprowadzonego przez Homo Homini (również na zlecenie Stowarzyszenia Otwarte Klatki) wskazują, że 66,3% ankietowanych sprzeciwia się hodowli lisów na futro.

Petycję do posłów VIII kadencji Sejmu RP w sprawie nowelizacji ustawy o ochronie zwierząt zakazującej hodowli psowatych na futro do dnia 20 stycznia 2016 roku podpisało 61 833 osób (petycja z inicjatywy Stowarzyszenia Otwarte Klatki). Pojawiają się też liczne protesty mieszkańców przeciwko planom budowy ferm nerek w sąsiedztwie ich miejscowości związane z uciążliwością ich funkcjonowania dla ludzi i środowiska. Pod petycją dotyczącą całkowitego zakazu hodowli zwierząt na futra na stronie Fundacji Międzynarodowy Ruch na Rzecz Zwierząt podpisało się 112 tys. osób. Pod obywatelskim projektem ustawy o ochronie zwierząt, który zakładał m.in. całkowity zakaz chowu zwierząt na futra, podpisało się 220 tys. obywateli i obywaterek.

Zakaz hodowli zwierząt na futro obowiązuje w Austrii, Chorwacji, Wielkiej Brytanii, Bośni i Hercegowinie, Słowenii, Holandii. Częściowe zakazy – Dania, Niemcy (zakaz hodowli lisów na futro). Ograniczenia w hodowli – Szwecja, Włochy. Szwajcaria - przepisy określają minimalną powierzchnię klatki na 15 m² dla dwóch nerek oraz 40m² dwóch lisów polarnych. Kampanie, których celem jest zakazanie hodowli zwierząt na futra, prowadzone są w tej chwili również m.in. w Finlandii, Norwegii, Danii, Czechach, Niemczech, Irlandii czy w Belgii.

Dla zagwarantowania przestrzegania zakazów i wymogów wprowadzanych niniejszą ustawą zmodyfikowano i wprowadzono nowe przepisy karne (art. 1 pkt 6 i 7 projektu). Proponuje się wprowadzenie elementu sprawiedliwości naprawczej, jakim są prace społecznie użyteczne na rzecz organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, zamiast grzywny lub obok niej. Celem wymiaru sprawiedliwości nie jest tu odwet, lecz naprawienie wyrządzonej szkody lub krzywdy. Stosowanie metod sprawiedliwości naprawczej zmniejsza ryzyko popełnienia podobnego wykroczenia w przyszłości, sprzyja także rehabilitacji społecznej.

Niemniej jednak w przypadku złamania zakazów hodowli zwierząt na futra lub zakazu działalności menażerii objazdowych oraz widowisk z udziałem zwierząt możliwe jest zastosowanie kary grzywny oraz orzeczenia nawiązki na cel związany z ochroną zwierząt. Wysokość grzywny i nawiązki związana jest z wysokimi dochodami uzyskiwanymi obecnie z takiej działalności.

W przypadku naruszenia nakazów albo zakazów określonych w art. 10a ust. 1–3, art. 11 ust. 3, art. 12 ust. 1–4b, art. 12 ust. 5–6, art. 13 ust. 1, art. 14, art. 15 ust. 1–5, art. 16, art. 17 ust. 1–4, art. 17 ust. 6–7, art. 18, art. 22 ust. 1, art. 22a, art. 25 lub art. 27 ustawy o ochronie zwierząt wprowadzano możliwość orzeczenia:

- 1) wykonania prac społecznie użytecznych w szczególności na rzecz organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt,
- 2) możliwość orzeczenia nawiązki w wysokości do 20 000 zł na cel związany z ochroną zwierząt.

W przypadku naruszania nakazów i zakazów związanych z trzymaniem zwierząt domowych na uwięzi / w kojcu zrezygnowano z kary grzywny. Wprowadzono możliwość orzeczenia:

- 1) kary nagany,
- 2) wykonania prac społecznie użytecznych w szczególności na rzecz organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt,
- 3) przepadek zwierzęcia,
- 4) możliwość orzeczenia nawiązki w wysokości do 5 000 zł na cel związany z ochroną zwierząt.

Zmieniona została kwalifikacja naruszania zakazów hodowli zwierząt na futra lub zakazu działalności menażerii objazdowych oraz widowisk z udziałem zwierząt - wprowadzana kwalifikacja to przestępstwo, a nie tak jak dotychczas - wykroczenie.

W przypadku naruszania zakazu hodowli zwierząt na futra orzekana będzie kara ograniczenia wolności. Wprowadzono możliwość orzeczenia:

- 1) wykonania prac społecznie użytecznych w szczególności na rzecz organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, w wymiarze do 6 miesięcy,
- 2) przepadku narzędzi, klatek lub przedmiotów służących do popełnienia wykroczenia oraz przedmiotów z niego pochodzących, jak również można orzec przepadek zwierzęcia,
- 3) nawiązki w wysokości do 200 000 zł na cel związany z ochroną zwierząt.

W przypadku naruszania zakazu działalności menażerii objazdowych oraz widowisk z udziałem zwierząt orzekana jest kara ograniczenia wolności. Wprowadzono możliwość orzeczenia:

- 1) wykonania prac społecznie użytecznych w szczególności na rzecz organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, w wymiarze do 3 miesięcy,
- 2) przepadku narzędzi, klatek lub przedmiotów służących do popełnienia wykroczenia oraz przedmiotów z niego pochodzących, jak również zwierzęcia,
- 3) nawiązki w wysokości do 100 000 zł na cel związany z ochroną zwierząt.

3. Skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne

Wejście w życie ustawy spowoduje pozytywne skutki społeczne. Nastąpi to poprzez poprawę dobrostanu zwierząt domowych i warunków ich utrzymywania oraz poprawę warunków ochrony środowiska i warunków życia w okolicach dotychczas funkcjonujących ferm zwierząt hodowanych na futra.

Negatywne skutki społeczne mogące wystąpić jako skutek zakazu hodowli i chowu zwierząt na futro i przyczynić się do spadku dochodów pewnej grupy społeczeństwa złagodzone zostaną długim okresem *vacatio legis*, a także przewidzianym w projekcie przepisami przejściowymi zakładającymi pomoc zarówno przedsiębiorcom jak i zatrudnionym przez nich pracownikom w zmianie profilu prowadzonej działalności i zmianie kwalifikacji zawodowych. W związku z utratą dotychczasowego źródła dochodu spowodowaną wprowadzeniem zakazu chowu zwierząt na futra możliwe byłoby objęcie osób odchodzących z tej branży działaniami realizowanymi w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. W szczególności mogą być to premie dla młodych

rolników, restrukturyzacja małych gospodarstw inne formy pomocy na rozpoczęcie nowej działalności pozarolniczej.

Skutki gospodarcze i finansowe dla podmiotów objętych projektem będą miały charakter przejściowy i będą związane z procesem dostosowania się do nowej sytuacji rynkowej. Zgodnie z raportem "Wpływ ekonomiczny branży hodowli zwierząt futerkowych na gospodarkę Polski" przygotowany w maju 2014 roku przez firmę PwC Polska Sp. z o.o, sfinansowanego ze środków Polskiego Związku Hodowców Zwierząt Futerkowych, w Polsce działało 637 gospodarstw zajmujących się hodowlą zwierząt futerkowych. W 2013 roku branża ta przyniosła 2,5% wartości generowanej przez całe rolnictwo, 4% eksportu rolno-spożywczego oraz 291 mln zł w postaci podatków oraz składek społecznych. W 2010 roku Europejskie Stowarzyszenie Hodowców Zwierząt Futerkowych (EFBA) szacowało, że produkcja futer dawała 60-120 tys. miejsc pracy na 7200 fermach we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Oznacza to przeciętnie 8-16 osób zatrudnionych na jednej fermie. W Szwecji, Norwegii i Finlandii na fermie pracują przeciętnie 3 osoby. Praca na fermach to w dużej części praca sezonowa lub praca na część etatu. W Polsce funkcjonuje obecnie około 800 ferm, co pozwala szacować tam zatrudnienie w przedziale od 2 400 do 13 300 osób. Likwidacja ferm wiąże się z likwidacją tych miejsc pracy, nie oznacza jednak automatycznego wzrostu bezrobocia. Projekt ustawy zakłada możliwość korzystania ze wsparcia przy zmianie profilu gospodarstwa czy przekwalifikowaniu.

Należy zakładać, że docelowo negatywne skutki finansowe dla podmiotów objętych zakresem ustawy zniwelowane zostaną przez długą *vacatio legis*, i roczny okres przejściowy (art. 9), które pozwolą „wygasić” działalność fermom prowadzącym działalność przed dniem wejścia w życie ustawy, a jednocześnie podjąć skuteczne działania dla zmiany profilu prowadzonej działalności.

W zakresie skutków prawnych projekt wprowadza nowe obowiązki na właścicieli utrzymujących zwierzęta domowe w sposób niespełniający wymogów określonych w nowej treści zmienianych przepisów art. 9 ustawy o ochronie zwierząt. Również i w tym zakresie przewidziano rozwiązania przejściowe pozwalające uniknąć negatywnych skutków braku możliwości dostosowania się do tych wymogów przez niektórych właścicieli. Nałożono na gminy obowiązek zapewnienia w schroniskach miejsc dla zwierząt, z których właściciele będą zmuszeni zrezygnować, nie posiadając środków na budowę kojców lub ogrodzenie terenu spełniających wymogi ustawowe. Jednocześnie przewidziano dotację celową na dofinansowanie tego zadania własnego gmin z budżetu państwa (art. 10).

Skutkiem prawnym wejścia w życie ustawy będzie także konieczność zaprzestania działalności cyrkowej z wykorzystaniem zwierząt. Biorąc pod uwagę trudności w zabezpieczeniu warunków dalszego utrzymywania zwierząt używanych do tego celu nałożono na wojewodów obowiązek zapewnienia dla takim zwierząt miejsc zapewniających ich bezpieczne utrzymanie.

Zmniejszą się zadania Inspekcji Weterynaryjnej związane z nadzorem nad hodowlą i chowem zwierząt futerkowych oraz działalnością cyrkową.

Zmieniona i rozszerzona będzie odpowiedzialność za czyny karalne przewidziane w ustawie o ochronie zdrowia zwierząt. Szczegółowe zmiany opisano w pkt 2 uzasadnienia

Konsekwencją wejścia w życie ustawy będzie utrata mocy rozporządzenia wydanego na podstawie art. 22 ust. 6 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich. W treści nowego rozporządzenia nie zostaną uwzględnione kwestie związane z prowadzeniem rejestrem zwierząt futerkowych.

4. Skutki finansowe dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt może rodzić skutki finansowe dla budżetu państwa związane z wprowadzeniem przewidzianego w art. 12 programu wsparcia do osób zmieniających hodowlę i chów zwierząt futerkowych na inną działalność, a także osób zatrudnionych w podmiotach, których działalność zostanie zakazana. Dodatkowym wydatkiem budżetu państwa będą także zadania wojewody przewidziane w art.10 i art. 11. Dzięki wydłużonemu okresowi wejścia w życie ustawy będzie stworzona możliwość zaplanowania tych wydatków w budżecie państwa na rok 2018.

Koszty obsługi zadania gmin przewidzianego w art. 11 pokryte zostaną z dotacji przekazywanej przez wojewodów z części budżetu państwa pozostającej w ich dyspozycji.

Miesięczny koszt utrzymania psa w schronisku dla zwierząt to około 500 zł. W przypadku zwierząt występujących w cyrkach miesięczny koszt utrzymania to przykładowo: słoń - 4 260 zł, niedźwiedź - 1 000 zł, waran - 150 zł. Jednak przedstawienie dokładnego wyliczenia jest utrudnione z uwagi na następujące kwestie:

- 1) w chwili obecnej brak dokładnej listy zwierząt przetrzymywanych w cyrkach, uwzględniającej gatunek i liczbę osobników,

- 2) nie jest znana długość życia poszczególnych zwierząt, które miałyby zostać utrzymywane po przejęciu od cyrków,
- 3) liczba psów przekazanych do schronisk jest obecnie trudna do oszacowania,
- 4) psy nie są oddawane do schronisk bezterminowo, a jedynie do czasu oddania do adopcji.

5. Projekt w zakresie swojej regulacji jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Ograniczenia i zakazy wprowadzane ustawą są w opinii wnioskodawców zgodne z unijnymi przepisami dotyczącymi dobrostanu zwierząt. W przypadku zwierząt gospodarskich i hodowlanych dyrektywy unijne wyznaczają minimalne standardy hodowli, chowu, transportu i uboju zwierząt. Dyrektywy te nie wykluczają możliwości wprowadzenia dodatkowych ograniczeń i wymogów związanych z hodowlą, chowem, transportem i ubojem zwierząt gospodarskich i hodowlanych. W toku prac nad projektem, zależnie od przyjętych ostatecznie rozwiązań, może zajść potrzeba notyfikowana Komisji Europejskiej niektórych przepisów ustawy zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).